

**NASTAVNI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO
SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE**

**Gerontološko-javnozdravstveni
pokazatelji u Splitsko-
dalmatinskoj županiji za 2023.
godinu**

Autor:

Inga Vučica, dr.med.,
univ. mag. sanit. publ., spec. javnog zdravstva

Suradnici:

Dr. sc. **Marijana Mijaković**, prof. fizike,
Hrvoje Ujaković, bacc. med. tech.

Služba za javno zdravstvo i promicanje zdravlja

Odjel/Centar za gerontologiju

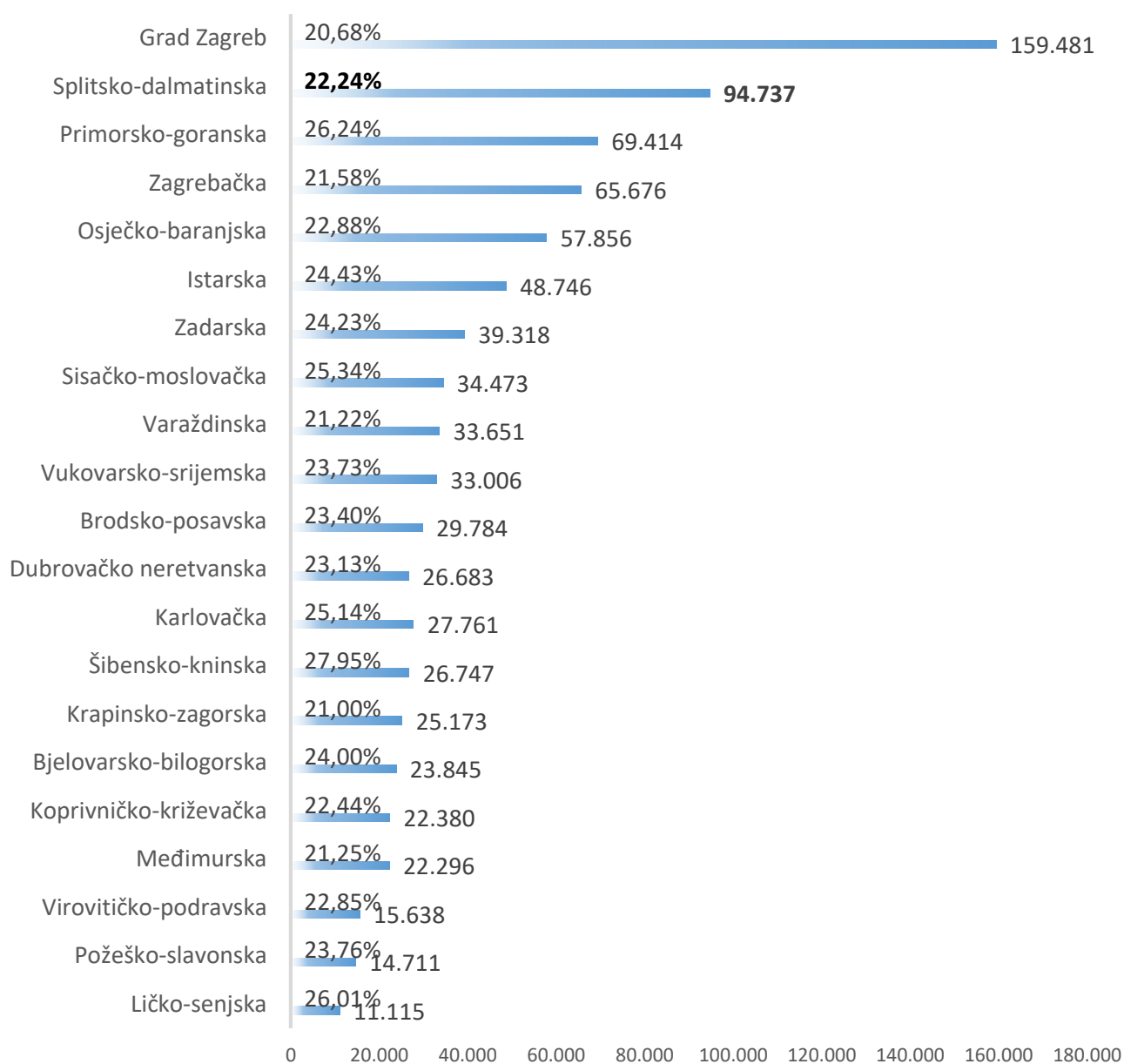
Sadržaj

Demografska obilježja stanovnika u dobi 65 i više godina u Splitsko-dalmatinskoj županiji.....	3
Osobe starije životne dobi u ordinacijama obiteljske (opće) medicine u 2023.	6
Bolnički pobol (hospitalizacije) stanovništva starije dobi	9
Smrtnost stanovništva starije dobi u Splitsko-dalmatinskoj županiji.....	17
Smrtnost po područjima Splitsko-dalmatinske županije.....	25
Smrtnost od pojedinačnih uzroka smrti po područjima Splitsko-dalmatinske županije.....	35
Pojedinačni uzroci smrti muškaraca po područjima Splitsko-dalmatinske županije	35
Pojedinačni uzroci smrti žena po područjima Splitsko-dalmatinske županije	37
Zaključak.....	41

Demografska obilježja stanovnika u dobi 65 i više godina u Splitsko-dalmatinskoj županiji

Splitsko-dalmatinska županija je druga po ukupnom broju stanovnika među županijama Hrvatske. Stanovništvo Splitsko-dalmatinske županije progresivno stari i suočava se sa sličnim demografskim procesima kao i ostale županije Hrvatske. Broj i udio starijih osoba od 65 i više godina kontinuirano raste, te prema procjeni stanovništva sredinom 2023. iznosi 22,24% (94 737 stanovnika), (slika 1.).

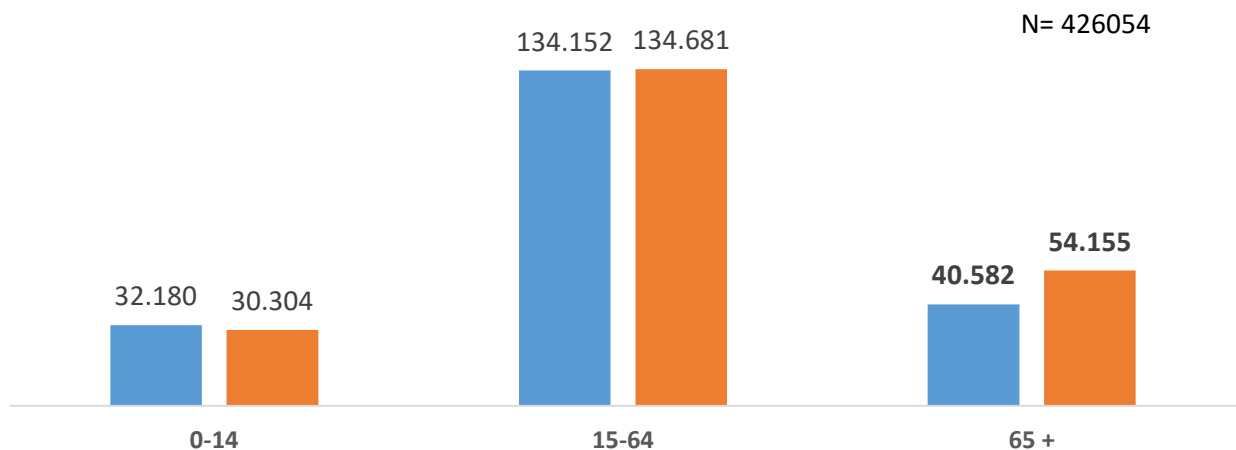
SLIKA 1. UDIO STANOVNIŠTVA U DOBI 65 I VIŠE GODINA U UKUPNOM STANOVNIŠTVU PO ŽUPANIJAMA HRVATSKE, PROCJENA STANOVNIŠTVA SREDINOM 2023.

Izvor: Državni zavod za statistiku RH, 2023.

Prema procjeni stanovništva sredinom 2023. godine, Splitsko-dalmatinska županija ima 426 054 stanovnika, od čega 206 914 muškaraca (48,57%) i 219 140 žena (51,43%). Udio žena starijih od 65 godina u ukupnom ženskom stanovništvu iznosi 24,71% (54 155 žena u dobi 65 i više godina), dok je udio muškaraca sa 65 i više godina u ukupnom muškom stanovništvu manji, i iznosi 19,61% (40 582 muškaraca u dobi 65 i više godina), (slika2.).

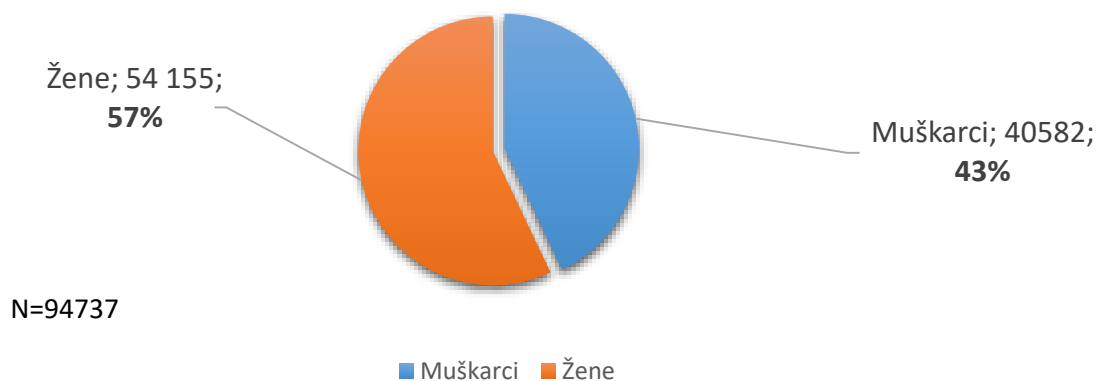
SLIKA 2. RAZDIOBA PO DOBNIM SKUPINAMA I SPOLU UKUPNOG STANOVNIŠTVA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE, 2023.

Izvor: Državni zavod za statistiku RH, 2023.

Od ukupnog broja osoba starije životne dobi u Splitsko-dalmatinskoj županiji (94 737), 57,1% (54 155) su osobe ženskog spola, dok muškarci u dobi 65 i više godina čine 42,9% (40 582), (slika 3.).

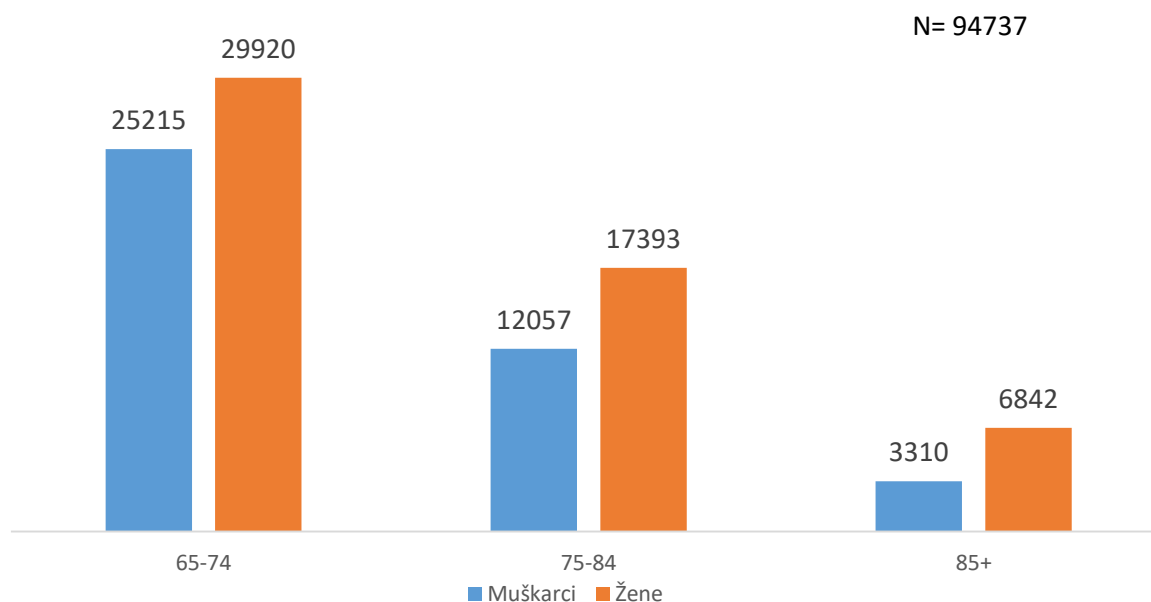
SLIKA 3. RAZDIOBA STANOVNIŠTVA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE U DOBI 65 I VIŠE GODINA PO SPOLU, 2023.

Izvor: Državni zavod za statistiku RH, 2023.

Spolne razlike su izražene i u raspodjeli prema dobnim podskupinama starijeg stanovništva. Udio žena u ukupnom broju starijih osoba raste s dobi i kreće se od 54,3% u dobnj skupini 65-74 godine do 67,4% u najstarijoj dobnj skupini od 85 i više godina (slika 4., tablica 1.).

SLIKA 4. UDIO ŽENA I MUŠKARACA PREMA DOBNIM SKUPINAMA U OSOBA 65 I VIŠE GODINA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE, 2023.

Izvor: Državni zavod za statistiku RH 2023.

TABLICA 1. UDIO ŽENA I MUŠKARACA PREMA DOBNIM SKUPINAMA U OSOBA 65 I VIŠE GODINA U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI, 2023.

DOBNA SKUPINA	65 74		75 84		85 I VIŠE		65 I VIŠE UKUPNO	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
MUŠKARCI	25215	45,7	12057	40,9	3310	32,6	40582	42,8
ŽENE	29920	54,2	17393	59,1	6842	67,4	54155	57,2
UKUPNO	54481	100	28546	100	9847	100	94737	100

Osobe starije životne dobi u ordinacijama obiteljske (opće) medicine u 2023.

Prema Godišnjem provedbenom planu statističkih aktivnosti Republike Hrvatske, od 2020. godine uvele su se izmjene u načinu prikupljanja podataka iz primarne zdravstvene zaštite na način da se prikazuje broj osoba kod kojih je zabilježena određena bolest ili stanje, sukladno podacima Centralnog zdravstvenog informacijskog sustava.

Prema izvješćima iz djelatnosti obiteljske (opće) medicine u 2023. godini, u Splitsko-dalmatinskoj županiji, ukupno je zabilježeno 2.092.461 osoba kod kojih je dijagnosticirana određena bolest ili stanje. Od tog broja, 814.597 osoba bilo je u dobi 65 i više godina, što predstavlja 38,93% ukupno liječenih u ordinacijama obiteljske (opće) medicine.

TABLICA 2. BROJ OSOBA KOD KOJIH JE ZABILJEŽENA BAREM JEDNA DIJAGNOZA IZ NAVEDENIH SKUPINA BOLESTI I STANJA U DJELATNOSTI OBITELJSKE (OPĆE) MEDICINE U SDŽ, 2023.

BOLESTI-STANJA MKB-10	ŠIFRA MKB-10	65 I VIŠE GODINA	UKUPNO SVE DOBI	UDIO 65 I VIŠE GODINA U UKUPNO SVIM DOBIMA %
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	14472	70361	20,57
Novotvorine	C00-D48	26200	58841	44,53
Bolesti krvi i krvotvornog sustava, te određene bolesti imunskog sustava	D50-D89	4114	7639	53,86
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00 -E90	80172	166153	48,25
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	42262	92090	45,89
Bolesti živčanog sustava	G00 - G99	12381	32825	37,72
Bolesti oka i adneksa	H00 - H59	43841	94113	46,58
Bolesti uha i mastoidnih procesa	H60- H95	16210	49459	32,77
Bolesti cirkulacijskog (krvožilnog) sustava	I00- I99	119384	188931	63,19

GERONTOLOŠKO-JAVNO ZDRAVSTVENI POKAZATELJI U SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJU, 2023.

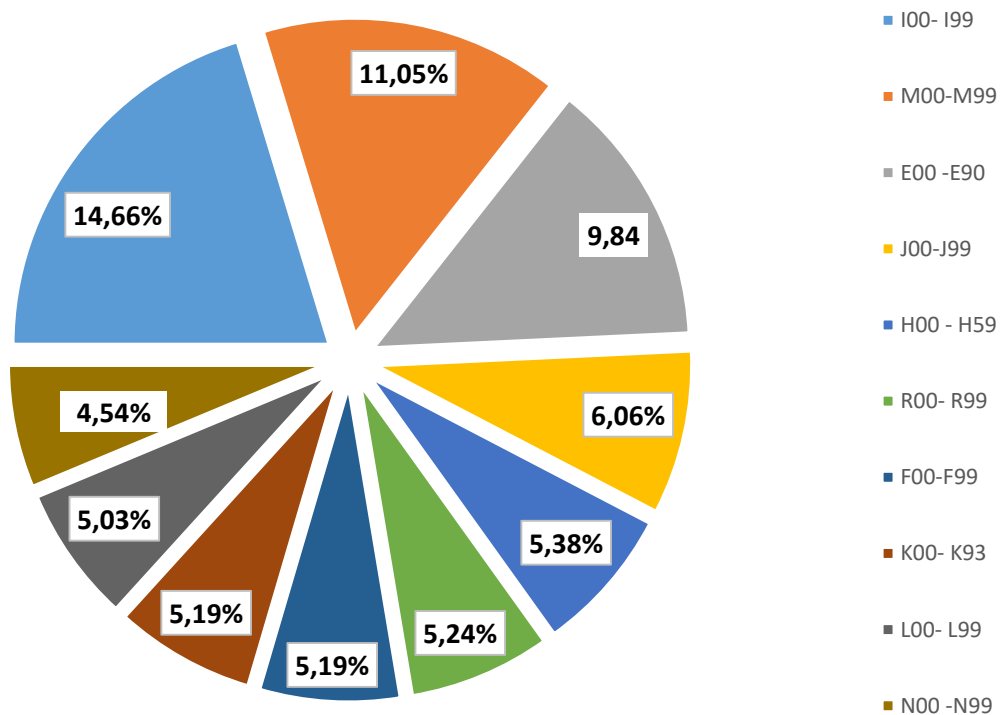
BOLESTI-STANJA MKB-10	ŠIFRA MKB-10	65 I VIŠE GODINA	UKUPNO SVE DOBI	UDIO 65 I VIŠE GODINA U UKUPNO SVIM DOBIMA %
Bolesti dišnog (respiracijskog) sustava	J00-J99	49351	220109	22,42
Bolesti probavnog sustava	K00- K93	42260	104506	40,44
Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00- L99	40969	123853	33,08
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	M00-M99	89980	215943	41,67
Bolesti genitalno-urinarnog sustava	N00 -N99	36971	94596	39,08
Trudnoća i porođaj	O00 -O99	10	726	1,38
Prirođene malformacije, deformacije i kromosomske abnormalnosti	Q00- Q99	276	2570	10,74
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi, neklasificirani drugdje	R00- R99	42682	135040	31,61
Ozljede, trovanja i određene druge posljedice s vanjskim uzrokom	S00-T98	14525	51683	28,10
Vanjski uzroci pobola i smrtnosti	V01-Y98	17281	58481	29,55
Čimbenici s utjecajem na zdravstveni status i kontakt sa zdravstvenim ustanovama	Z00-Z99	90445	246102	36,75
Nerazvrstano		30811	78440	39,28
Ukupno		814597	2092461	38,93

**Međuzbroj se odnosi na broj jedinstvenih osoba u navedenoj MKB-10 podgrupi, dakle svaka osoba se broji jedanput, neovisno o broju dijagnoza koje ima.*

Tijekom 2023. godine, u djelatnosti obiteljske (opće) medicine, najveći broj osoba starije dobi imao je zabilježenu barem jednu dijagnozu iz slijedećih skupina:

1. Bolesti cirkulacijskog sustava (I00-I99) 119.384 ili 14,66% od svih starijih korisnika zdravstvene zaštite u djelatnosti,
2. Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva (M00-M99) 89.980 ili 11,05% od svih starijih korisnika zdravstvene zaštite u djelatnosti,
3. Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma (E00 -E90) 80.172 ili 9,84% od svih starijih korisnika zdravstvene zaštite u djelatnosti,
4. Bolesti dišnog sustava(J00-J99) 49.351 ili 6,06% od svih starijih korisnika zdravstvene zaštite u djelatnost).
5. Bolesti oka i očnih adneksa (H00 - H59) 43.841 ili 5,38% od svih starijih korisnika zdravstvene zaštite u djelatnosti.

SLIKA 5. PRIKAZ ZABILJEŽENIH DIJAGNOZA PO MKB-10 SKUPINAMA U DJELATNOSTI OBITELJSKE (OPĆE) MEDICINE, 2023.

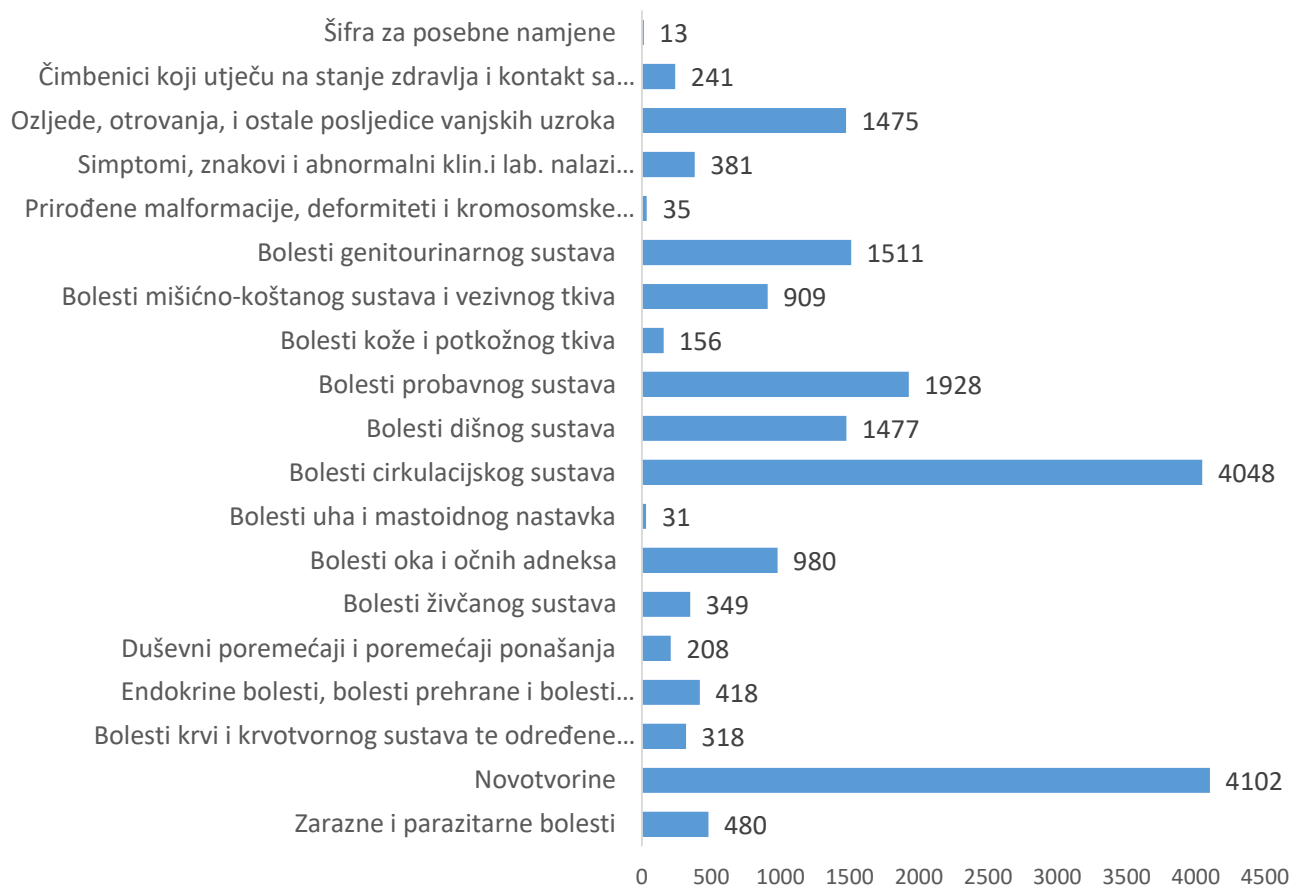

Bolnički pobol (hospitalizacije) stanovništva starije dobi

Udio hospitaliziranih u dobi 65 i više godina u 2023. godini u stacionarnom dijelu KBC Split iznosio je 40,78% od svih ukupno bolnički liječenih u KBC-u Split. Zabilježeno je 21.816 hospitalizacija osoba starije životne dobi s ukupno 163.036 dana bolničkog liječenja. Prosječna dužina liječenja po jednom boravku je bila 7,5 dana.

Vodeće skupine bolesti kao uzrok hospitalizacija osoba u dobi 65 i više godina su: novotvorine (4102 hospitalizacija; stopa 4329,88/100.000), bolesti cirkulacijskog sustava (4048 hospitalizacija; stopa 4272,88/100.000), bolesti probavnog sustava (1928 hospitalizacija; stopa 2535,11/100.000), bolesti geritourinarnog sustava (1511 hospitalizacija; stopa 1594,94/100.000) te dišnog sustava (1477 hospitalizacije, stopa 1559,05/100.000) (slika 6.).

SLIKA 6. BOLNIČKI POBOL OSOBA U DOBI 65 I VIŠE GODINA PO SKUPINAMA BOLESTI (MKB-10) U STACIONARNOM DIJELU KBC SPLIT, 2023.

Izvor podataka: Bolesničko-statistički obrazac, 2023.

Od ukupnog broja hospitaliziranih u dobi iznad 65 godina u 2023. godini bilježi se 8.984 hospitalizacija žena i 10.076 hospitalizacija muškaraca. Stopa hospitalizacije žena starijih od 65 godina iznosila je 16589,42/100.000, a muškaraca starijih od 65 godina 24828,74/100.000.

Najučestaliji uzroci hospitalizacija u 2023. godini osoba muškog spola starijih od 65 godina su novotvorine (2410 muškaraca, stopa 6043,58/100.000), a potom slijede bolesti cirkulacijskog sustava (2260 muškaraca, stopa 5667,43/100.000). Kod žena su na prvom mjestu bolesti cirkulacijskog sustava (1788 žena, stopa 3373,78/100.000), a potom slijede hospitalizacije zbog novotvorina (1692 žena, stopa 3192,63/100.000). Kod muškaraca starijih od 65 godina na trećem mjestu su bolesti probavnog sustava (1142, stopa 2863,81/100.000), a kod žena ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka (957, stopa 1805,76/100.000).

Kod muškaraca starijih od 65 godina na četvrtom mjestu kao uzrok hospitalizacija su bolesti dišnog sustava, a potom slijede bolesti genitourinarnog sustava, te ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka.

Kod žena starijih od 65 godina na četvrtom mjestu kao uzrok hospitalizacija su bolesti probavnog sustava, zatim slijede bolesti genitourinarnog sustava, te bolesti dišnog sustava (tablica 3.).

TABLICA 3. BOLNIČKI POBOL OSOBA U DOBI 65 I VIŠE GODINA PO SKUPINAMA BOLESTI (MKB-10) I PO SPOLU U KBC SPLIT, 2023.

R.B.	SKUPINA BOLESTI-STANJA MKB-10	ŠIFRA MKB-10	BROJ	MUŠKI 65+ UDIO %	STOPA/ 100.000 STANOV.	BROJ	ŽENE 65+ UDIO %	STOPA/ 100.000 STANOV.
I	Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	224	2,22	551,97	256	2,85	472,72
II	Novotvorine	C00-D48	2410	23,92	5938,59	1692	18,83	3124,37
III	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	148	1,47	364,69	170	1,89	313,91
IV	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	191	1,90	470,65	227	2,53	419,17
V	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	89	0,88	219,31	119	1,32	219,74

GERONTOLOŠKO-JAVNO ZDRAVSTVENI POKAZATELJI U SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJI, 2023.

R.B.	SKUPINA BOLESTI-STANJA MKB-10	ŠIFRA MKB-10	BROJ	MUŠKI 65+ UDIO %	STOPA/ 100.000 STANOV.	BROJ	ŽENE 65+ UDIO %	STOPA/ 100.000 STANOV.
VI	Bolesti živčanog sustava	G00- G99	174	1,73	428,76	175	1,95	323,15
VII	Bolesti oka i očnih adneksa	H00- H59	479	4,75	1180,33	501	5,58	925,12
VIII	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	H60- H95	18	0,18	44,35	13	0,14	24,01
IX	Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	2260	22,43	5568,97	1788	19,90	3301,63
X	Bolesti dišnog sustava	J00-J99	853	8,47	2101,92	624	6,95	1152,25
XI	Bolesti probavnog sustava	K00-K93	1142	11,33	2814,06	786	8,75	1451,39
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	85	0,84	209,45	71	0,79	131,11
XIII	Bolesti mišićno- koštanog sustava i vezivnog tkiva	M00- M99	291	2,89	717,07	618	6,88	1141,17
XIV	Bolesti genitourinarnog sustava	N00- N99	796	7,90	1961,46	715	7,96	1320,28
XVII	Prirođene malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	Q00- Q99	25	0,25	61,60	10	0,11	18,47
XVIII	Simptomi, znakovi i abnormalni klin.ilab. nalazi nevršteni drugamo	R00-R99	234	2,32	576,61	147	1,64	271,44
XIX	Ozljede, otrovanja, i ostale posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	518	5,14	1276,43	957	10,65	1767,15
XXI	Čimbenici koji utječu na stanje zdravlja i kontakt sa zdrav. službom	Z00-Z99	135	1,34	332,66	106	1,18	195,73

GERONTOLOŠKO-JAVNO ZDRAVSTVENI POKAZATELJI U SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJU, 2023.

R.B.	SKUPINA BOLESTI-STANJA MKB-10	ŠIFRA MKB-10	BROJ	MUŠKI 65+ UDIO %	STOPA/ 100.000 STANOV.	BROJ	ŽENE 65+ UDIO %	STOPA/ 100.000 STANOV.
XXII	Šifra za posebne namjene	U00- U99	4	0,04	9,86	9	0,10	16,62
	Ukupno 65+		10076	100,0	24828,74	8984	100,0	16589,42

Izvor podataka: Bolesničko-statistički obrazac, 2023.

Između dvadeset vodećih pojedinačnih uzroka hospitalizacija u dobi 65 i više godina, u 2023. godini, u Splitsko-dalmatinskoj županiji najčešće dijagnoze su zloćudna novotvorina debelog crijeva, prijelom bedrene kosti i senilna katarakta. Potom slijede hospitalizacije zbog cerebralnog infarkta i respiracijske insuficijencije (tablica 4.).

TABLICA 4. RANG LJESTVICA VODEĆIH DIJAGNOZA - BOLNIČKI POBOL OSOBA U DOBI 65 I VIŠE GODINA U KBC SPLIT, 2023. – UKUPNO

RANG	DIJAGNOZA	ŠIFRA MKB-10	UKUPNO	STOPA/100.000 STANOVNIKA	UDIO (%) OD UKUPNO
1.	Zloćudna novotvorina debeloga crijeva (kolona)	C18	989	5,19	1043,94
2.	Prijelom bedrene kosti (femura)	S72	579	3,04	611
3.	Senilna katarakta	H25	561	2,94	592,17
4.	Cerebralni infarkt	I63	554	2,91	584,78
5.	Respiracijska insuficijencija, nesvrstana drugamo	J96	547	2,87	577,39
6.	Insuficijencija srca	I50	487	2,56	514,05
7.	Pneumonija, nespecificiranog uzročnika	J18	469	2,46	495,05
8.	Ateroskleroza	I70	446	2,34	470,78

GERONTOLOŠKO-JAVNO ZDRAVSTVENI POKAZATELJI U SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJU, 2023.

RANG	DIJAGNOZA	ŠIFRA MKB-10	UKUPNO	STOPA/100.000 STANOVNIKA	UDIO (%) OD UKUPNO
9.	Ostale sepse	A41	305	1,60	321,94
10.	Žučni kamenci (kolelitijaza)	K80	288	1,51	304,00
11.	Fibrilacija atrijska i undulacija	I48	280	1,47	295,56
12.	Preponska kila (ingvinalna hernija)	K40	274	1,44	289,22
13.	Akutni infarkt miokarda	I21	269	1,41	283,94
14.	Zloćudna novotvorina završnoga debelog crijeva (rektuma)	C20	265	1,39	279,72
15.	Angina pektorisa	I20	235	1,23	248,06
16.	Kronična ishemična bolest srca	I25	232	1,22	244,89
17.	Zloćudna novotvorina dušnica (bronha) i pluća	C34	221	1,16	233,28
18.	Zloćudna novotvorina mokraćnoga mjehura	C67	220	1,15	232,22
19.	Akutno bubrežno zatajenje	N17	205	1,08	216,39
20.	Nereumatske bolesti aortne valvule	I35	205	1,08	216,39
	Ukupno svih hospitalizacija 65+		19.060	100,00	20118,89

Izvor podatak: Bolesničko-statistički obrazac, 2023.

Kod pojedinačnih uzroka hospitalizacija muškaraca u dobi 65 i više godina, najčešća dijagnoza je također zloćudna novotvorina debelog crijeva; zatim su ateroskleroza i pneumonija nespecifičnog uzroka. Potom slijede respiracijska insuficijencija te preponska kila (ingvinalna hernija) (tablica 5).

**TABLICA 5. RANG LJESTVICA VODEĆIH DIJAGNOZA -BOLNIČKI POBOL OSOBA U DOBI 65 I VIŠE GODINA U KBC SPLIT, 2023.
– MUŠKARCI**

RANG	DIJAGNOZA	ŠIFRA MKB-10	UKUPNO	STOPA/100.000	UDIO 65 + (%) OD UKUPNO
1.	Zloćudna novotvorina debeloga crijeva (kolona)	C18	667	1643,59	7,42
2.	Ateroskleroza	I70	286	704,75	3,18
3.	Pneumonija, nespecificiranog uzročnika	J18	282	694,89	3,14
4.	Respiracijska insuficijencija nesvrstana drugamo	J96	277	682,57	3,08
5.	Preponska kila (ingvinalna hernija)	K40	250	616,04	2,78
6.	Senilna katarakta	H25	247	608,64	2,75
7.	Cerebralni infarkt	I63	241	593,86	2,68
8.	Insuficijencija srca	I50	238	586,47	2,65
9.	Hiperplazija prostate	N40	182	448,47	2,03
10.	Kronična ishemična bolest srca	I25	182	448,47	2,03
11.	Akutni infarkt miokarda	I21	168	413,98	1,87
12.	Zloćudna novotvorina mokraćnoga mjehura	C67	163	401,66	1,81
13.	Zloćudna novotvorina dušnica (bronha) i pluća	C34	159	391,80	1,77
14.	Žučni kamenci (kolelitijaza)	K80	146	359,77	1,63
15.	Zloćudna novotvorina želuca	C16	145	357,30	1,61
16.	Fibrilacija atrijska i undulacija	I48	144	354,84	1,60

GERONTOLOŠKO-JAVNO ZDRAVSTVENI POKAZATELJI U SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJI, 2023.

RANG	DIJAGNOZA	ŠIFRA MKB-10	UKUPNO	STOPA/100.000	UDIO 65+ (%) OD UKUPNO
17.	Zloćudna novotvorina završnoga debelog crijeva (rektuma)	C20	143	352,37	1,59
18.	Angina pektoris	I20	142	349,91	1,58
19.	Ostale sepse	A41	140	344,98	1,56
20.	Zloćudna novotvorina kestenjače (prostate)	C61	125	308,02	1,39
	Ukupno svih hospitalizacija muškaraca 65+		10.076	24828,74	100,00

Izvor podataka: Bolesničko-statistički obrazac, 2023.

Kod žena starije dobi najčešće uzrok hospitalizacija je respiracijska insuficijencija. Potom slijede hospitalizacije zbog prijeloma bedrene kosti (466 žena). Prosječno svakog dana tijekom 2023. godine više od jedne stanovnice Splitsko-dalmatinske županije dobi 65 i više godina bilo je hospitalizirano zbog prijeloma bedrene kosti. Potom slijede hospitalizacije zbog cerebralnog infarkta, potom zloćudne novotvorine debelog crijeva, te na petom mjestu insuficijencije srca (tablica 6.).

TABLICA 6. RANG LJESTVICA VODEĆIH DIJAGNOZA - BOLNIČKI POBOL OSOBA U DOBI 65 I VIŠE GODINA U KBC SPLIT, 2023. – ŽENE

RANG	DIJAGNOZA	ŠIFRA MKB-10	UKUPNO	STOPA/100.000	UDIO 65+ (%) OD UKUPNO
1.	Respiracijska insuficijencija nesvrstana drugamo	J96	270	498,57	2,68
2.	Prijelom bedrene kosti (femura)	S72	466	860,49	4,62
3.	Cerebralni infarkt	I63	313	577,97	3,11
4.	Zloćudna novotvorina debeloga crijeva (kolona)	C18	322	594,59	3,20
5.	Insuficijencija srca	I50	249	459,79	2,47

GERONTOLOŠKO-JAVNO ZDRAVSTVENI POKAZATELJI U SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJU, 2023.

RANG	DIJAGNOZA	ŠIFRA MKB-10	UKUPNO	STOPA/100.000	UDIO 65+ (%) OD UKUPNO
6.	Senilna katarakta	H25	314	579,82	3,12
7.	Zloćudna novotvorina dojke	C50	187	345,31	1,86
8.	Ateroskleroza	I70	160	295,45	1,59
9.	Ostale sepse	A41	165	304,68	1,64
10.	Pneumonija, nespecificiranog uzročnika	J18	187	345,31	1,86
11.	Fibrilacija atrija i undulacija	I48	136	251,13	1,35
12.	Žučni kamenci (kolelitijaza)	K80	142	262,21	1,41
13.	Zloćudna novotvorina završnoga debelog crijeva (rektuma)	C20	122	225,28	1,21
14.	Prolaps ženskih genitalija	N81	126	232,67	1,25
15.	Akutni infarkt miokarda	I21	101	186,50	1,00
16.	Angina pectoris	I20	93	171,73	0,92
17.	Polip ženskoga genitalnog trakta	N84	105	193,89	1,04
18.	Akutno bubrežno zatajenje	N17	97	179,12	0,96
19.	Anemija zbog manjka željeza	D50	93	171,73	0,92
20.	Drugi poremećaji urinarnog sustava	N39	93	171,73	0,92
	Ukupno svih hospitalizacija žena 65+		8.984	16589,42	100,00

Izvor podataka: Bolesničko-statistički obrazac, 2023.

Smrtnost stanovništva starije dobi

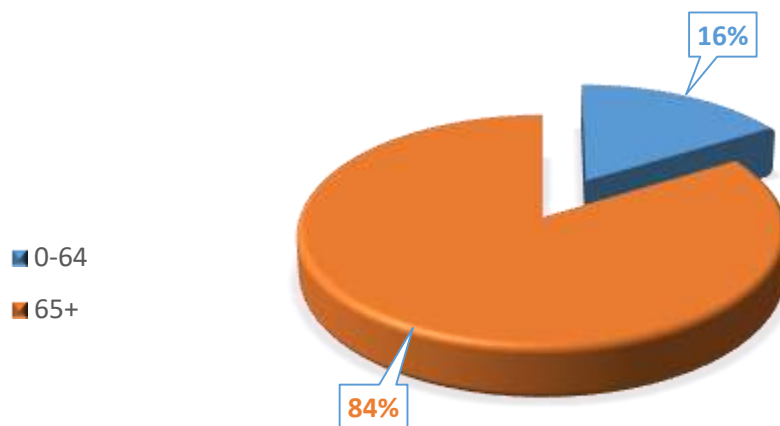
Dobna struktura ukupnog mortaliteta u Splitsko-dalmatinskoj županiji za 2023. godinu pokazuje da najviši udio od 83,8 % ima dobna skupina starijih od 65 godina (4.147 od ukupno umrlih 4.950). Spolna struktura mortaliteta pokazuje da su žene zastupljenije u dobnoj skupini od 65 i više godina, dok muškarci više umiru u dobi 0-64 godine (tablica 7.).

TABLICA 7 . UKUPNI MORTALITET U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI PO DOBI, 2023.

DOB	MUŠKI	ŽENE	UKUPNO	UDIO U UKUPNO
0-64 GODINE	557	246	803	16,2
65 I VIŠE GODINA	2055	2092	4147	83,8
SVE DOBI	2612	2338	4950	100

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku RH, 2023.

SLIKA 7. UMRLI U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI PREMA DOBNIM SKUPINAMA, 2023.

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku RH, 2023.

Analiza uzroka smrti osoba starijih od 65 godina u Županiji za 2023. godinu prema najučestalijim skupinama bolesti pokazuje da u ovoj dobnoj skupini starije osobe oba spola najviše umiru od bolesti cirkulacijskog sustava (696 muškaraca, stopa 1715,05/100.000 i 828 žena sa stopom od 1528,94/100.000). Na drugom mjestu uzroka smrti kod oba spola su novotvorine (668 muškarca, stopa od 1646,05/100.000 i 426 žena sa stopom od 786,63/100.000). Na trećem mjestu uzroka smrti osoba starije dobi su endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma, kod muškaraca 180 umrlih, a kod žena 225 umrlih.

Na četvrtom mjestu uzroka smrti osoba starije dobi kod muškaraca su smrti od bolesti dišnog sustava (105 umrlih), a kod žena duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (181 umrlih). Na petom mjestu uzroka smrti osoba starije dobi kod muškaraca je kategorija bolesti duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (90 umrlih), a kod žena smrti od bolesti živčanog sustava (91 umrla) (tablica 8., slika 8.).

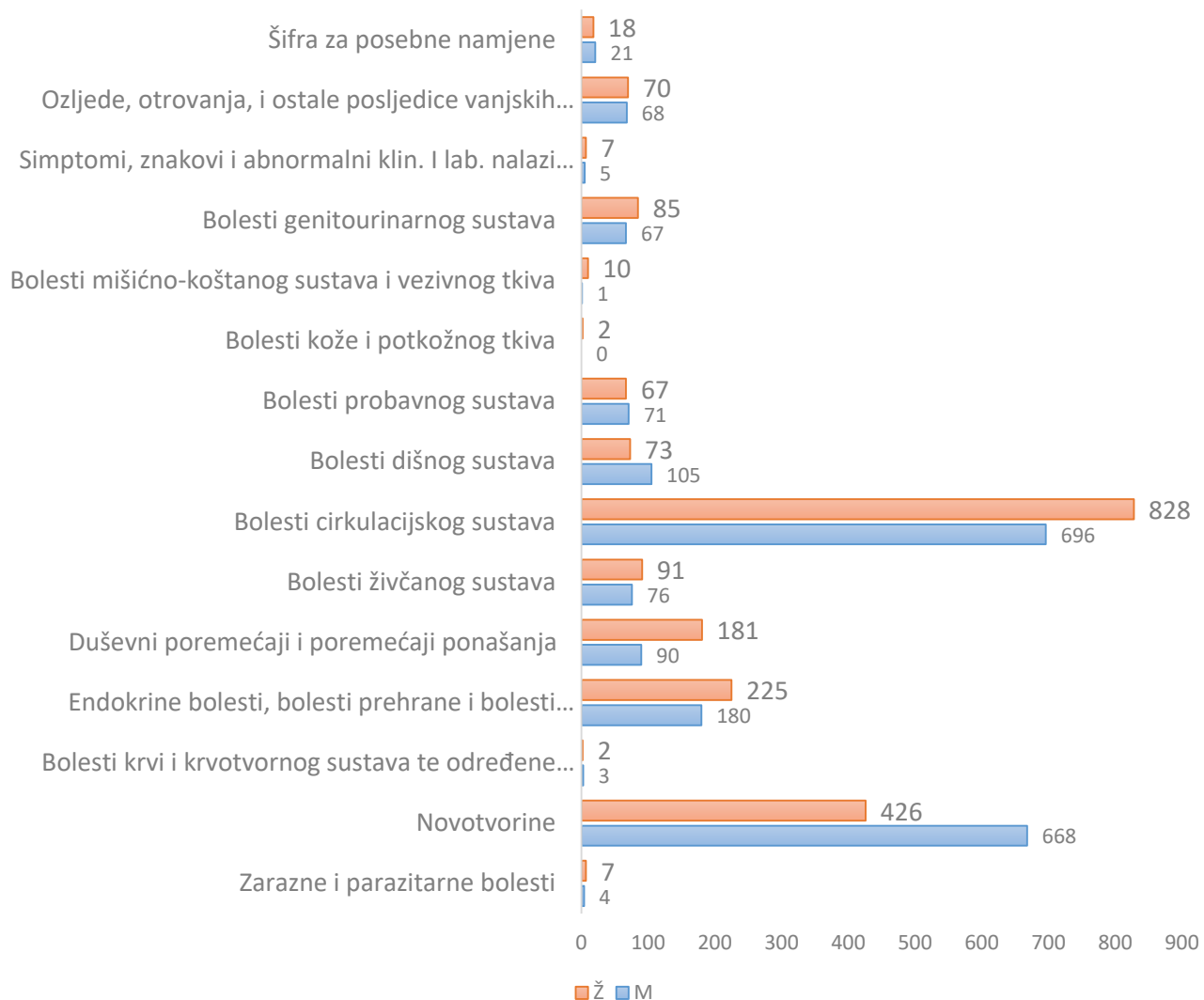
TABLICA 8. UMRLI U DOBI OD 65 I VIŠE GODINA PO MKB-10 SKUPINAMA BOLESTI I PO SPOLU U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U 2023.

R.B.	SKUPINE BOLESTI PO MKB-10	ŠIFRA MKB-10	BROJ	UDIO (%)	MUŠKI STOPA /100000	BROJ	UDIO (%)	ŽENE STOPA /100000
I	Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	4	0,19	9,86	7	0,33	12,93
II	Novotvorine	C00-D48	668	32,51	1646,05	426	20,36	786,63
III	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	3	0,15	7,39	2	0,10	3,69
IV	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	180	8,76	443,55	225	10,76	415,47
V	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	90	4,38	221,77	181	8,65	334,23
VI	Bolesti živčanog sustava	G00-G99	76	3,70	187,28	91	4,35	168,04
VII	Bolesti oka i očnih adneksa	H00-H59	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00

GERONTOLOŠKO-JAVNO ZDRAVSTVENI POKAZATELJI U SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJU, 2023.

R.B.	SKUPINE BOLESTI PO MKB-10	ŠIFRA MKB-10	BROJ	UDIO (%)	MUŠKI STOPA /100000	BROJ	UDIO (%)	ŽENE STOPA /100000
VIII	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	H60-H95	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
IX	Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	696	33,87	1715,05	828	39,58	1528,94
X	Bolesti dišnog sustava	J00-J99	105	5,11	258,74	73	3,49	134,80
XI	Bolesti probavnog sustava	K00-K93	71	3,45	174,95	67	3,20	123,72
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	0	0,00	0,00	2	0,10	3,69
XIII	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	M00-M99	1	0,05	2,46	10	0,48	18,47
XIV	Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	67	3,26	165,10	85	4,06	156,96
XV	Trudnoća, porođaj i babinje	O00-O99	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
XVI	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	P00-P96	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
XVII	Prirođene malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	Q00-Q99	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
XVIII	Simptomi, znakovi i abnormalni klin. i lab. nalazi nevršteni drugamo	R00-R99	5	0,24	12,32	7	0,33	12,93
XIX	Ozljede, otrovanja, i ostale posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	68	3,31	167,56	70	3,35	129,26
XXII	Šifra za posebne namjene	U00-U99	21	1,02	51,75	18	0,86	33,24
	Ukupno		2055	100,0	5063,82	2092	100,0	3862,99

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku RH

SLIKA 8 . UMRLI U DOBI 65 I VIŠE GODINA PO MKB-10 SKUPINAMA BOLESTI I PO SPOLU U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U 2023.

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku RH.

Usporedni prikaz deset vodećih pojedinačnih uzroka smrti starijih osoba po spolovima pokazuje da su kod muškaraca vodeći uzrok smrti ishemijske bolesti srca (185 umrlih). Potom slijede smrti od dijabetes melitusa (177 umrlih) i hipertenzivne bolesti (175 umrlih). Na četvrtom mjestu uzroka smrti kod muškaraca su zloćudne novotvorine dušnika, dušnica i pluća, dok su na petom mjestu cerebrovaskularne bolesti.

Kod žena su bolesti povišenog krvnog tlaka vodeći uzrok smrti (280 umrlih; skoro 14% od ukupnog broja). Potom slijedi dijabetes melitus (225 umrlih), dok su na trećem mjestu cerebrovaskularne bolesti (161 umrli). Četvrto mjesto zauzimaju ishemijske bolesti srca, a potom slijede smrti žena od demencije (tablice 10. i 11.).

TABLICA 9. RANG LJESTVICA I UDIO 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U DOBI 65 I VIŠE GODINA, 2023. – UKUPNO

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO % U 65+
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	455	11
E10-E14	Dijabetes melitus	402	9,7
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	326	7,9
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	305	7,4
C33-C34	Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	226	5,4
F00-F03	Demencija	204	4,9
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	185	4,5
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	117	2,8
I70	Ateroskleroza	91	2,2
I48	Fibrilacija atriya i undulacija	87	2,1
	Prvih 10 uzroka smrti	2398	57,8
	Ukupno umrli	44147	100,00

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku RH, 2023.

TABLICA 10 . RANG LJESTVICA I UDIO 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRILIH MUŠKARACA U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U DOBI 65 I VIŠE GODINA, 2023.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	185	9,0
E10-E14	Dijabetes melitus	177	8,6
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	175	8,5
C33-C34	Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	158	7,7
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	144	7,0

GERONTOLOŠKO-JAVNO ZDRAVSTVENI POKAZATELJI U SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJI, 2023.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	123	6,0
C61	Zloćudna novotvorina kestenjače (prostate)	81	3,9
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	77	3,7
F00-F03	Demencija	65	3,2
N18	Kronična bubrežna bolest	44	2,1
	Prvih 10 uzroka smrti	1229	59,8
Ukupno umrli		2055	100,00

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku RH, 2023.

TABLICA 11. RANG LJESTVICA I UDIO 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRLIH ŽENA U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U DOBI 65 I VIŠE GODINA, 2023.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	280	13,4
E10-E14	Dijabetes melitus	225	10,8
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	161	7,7
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	141	6,7
F00-F03	Demencija	139	6,6
C33-C34	Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	68	3,3
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	62	3,0
C50	Zloćudna novotvorina stidnice (vulve)	51	2,4
I70	Ateroskleroza	49	2,3
I48	Fibrilacija atrijska i undulacija	47	2,2
	Prvih 10 uzroka smrti	1223	58,5
Ukupno umrli		2092	100,00

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku RH, 2023.

U 2023. zabilježeno je 138 nasilnih smrtnih ishoda (stopa od 145,67/100.000) u osoba u dobi od 65 i više godina. Stopa nasilnih smrti kod muškaraca u dobi 65 i više godina iznosi 167,56/100.000, a 129,26/100.000 u žena.

Najveći broj nasilnih smrti kod starijih osoba uzrokovan je padovima (92 osobe; stopa 97,11/100.000). Čak 66,7% svih vanjskih uzroka smrti u osoba u dobi 65 i više godina u 2023. godini posljedica su padova. Kao posljedica padova je preminulo 37 muškarca u dobi iznad 65 godina (stopa od 91,17/100.000, odnosno 88,10% umrlih od ukupno umrlih muškaraca svih dobnih skupina od padova) i 55 žena u dobi iznad 65 godina (stopa 101,56/100.000, odnosno 96,49% umrlih od ukupno umrlih žena svih dobnih skupina od padova) (tablica 12.).

TABLICA 12. VANJSKI UZROCI SMRTI OSOBA U DOBI OD 65 I VIŠE GODINA U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJU, 2023.

ŠIFRA MKB-10	VANJSKI UZROK MORTALITETA	65 I VIŠE GODINA			UKUPNO SVE DOBI		UDIO 65+ U UKUPNO UMRLIM
			Broj	Stopa/100.000	Broj	Stopa/100.000	%
V01-V99	Nesreće pri prijevozu	Ukupno	9	9,50	42	9,86	21,43
		Muški	9	22,18	34	16,43	26,47
		Žene	0	0,00	8	3,65	0,00
W00-W19	Padovi	Ukupno	92	97,11	99	23,24	92,93
		Muški	37	91,17	42	20,30	88,10
		Žene	55	101,56	57	26,01	96,49
W20-X59	Drugi vanjski uzroci slučajnih ozljeda	Ukupno	18	19,00	44	10,13	40,91
		Muški	9	22,18	29	14,02	31,03

GERONTOLOŠKO-JAVNO ZDRAVSTVENI POKAZATELJI U SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJI, 2023.

ŠIFRA MKB-10	VANJSKI UZROK MORTALITETA		65 I VIŠE GODINA		UKUPNO SVE DOBI	UDIO 65+ U UKUPNO UMRILIM	
	Žene	9	16,62	15	6,84	60,00	
X60-X84	Namjerno samo ozljeđivanje	Ukupno	16	16,89	40	9,39	40,00
	Muški	12	29,57	31	14,98	38,71	
	Žene	4	7,39	9	4,11	44,44	
X85-Y89	Ostali vanjski uzroci smrti	Ukupno	3	3,17	11	2,58	27,27
	Muški	1	2,46	7	3,38	14,29	
	Žene	2	3,69	4	1,83	50,00	
V01-Y89	UKUPNO	Ukupno	138	145,67	236	55,39	58,47
	Muški	68	167,56	143	69,11	47,55	
	Žene	70	129,26	93	42,44	75,27	

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku RH, 2023.

Smrtnost po područjima Splitsko-dalmatinske županije

Županija se dijeli u tri geografske, povijesne, demografske i kulturološke podcjeline sa svojim specifičnostima: priobalje, zaobalje (Zagora) i otoci.

Analiza uzroka smrti osoba starijih od 65 godina po područjima Županije za 2023. godinu prema najučestalijim skupinama bolesti pokazuje da u ovoj dobnoj skupini starije osobe oba spola najviše umiru od bolesti cirkulacijskog sustava (priobalje 965 umrlih, sa stopom 1490,39/100.000; Zagora 392 umrlih, sa stopom 2109,79/100.000; otoci 167 umrlih, sa stopom 1901,61/100.000).

Na drugom mjestu uzroka smrti kod oba spola su novotvorine (priobalje 752 umrlih, sa stopom 1161,42/100.000; Zagora 228 umrlih, sa stopom 1227,12/100.000; otoci 114 umrlih, sa stopom 1298,1/100.000). Na trećem mjestu uzroka smrti kod oba spola su smrti od endokrinih bolesti, bolesti prehrane i metabolizma (priobalje 280 umrlih, Zagora 89 umrlih i otoci 36 umrlih).

Na četvrtom mjestu uzroka smrti kod muškog spola su smrti od bolesti dišnog sustava i u priobalju (68 umrlih) i u Zagori (29 umrlih), dok su kod žena četvrti uzrok smrti duševni poremećaji i poremećaji ponašanja i u priobalju (135 umrlih) i u Zagori (33 umrle) kao i na otocima (13 umrlih). Na otocima na četvrtom mjestu uzroka smrti kod muškaraca su smrti od bolesti živčanog sustava (11 umrlih).

Na petom mjestu uzroka smrti muškaraca starije dobi na priobalju su duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (67 umrlih), u Zagori bolesti genitourinarnog sustava (17 umrlih), a na otocima duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (9 umrlih) i bolesti probavnog sustava (9 umrlih).

Kod žena starije životne dobi na petom mjestu uzroka smrti su bolesti živčanog sustava u priobalju (70 umrlih) i u Zagori (16 umrlih) dok na otocima peto mjesto dijele bolesti dišnog i bolesti genitourinarnog sustava (11 umrlih) (tablice 13, 14 i 15).

Između područja SDŽ najveću stopu svih smrti muškaraca dobi 65 i više godina u 2023. godini imali su muškarci na otocima (5879,49/100.000 stanovnika dobi 65+).

Između područja SDŽ najveću stopu svih smrti žena dobi 65 i više godina u 2023. godini imale su žene u Zagori (4484,86/100.000 stanovnica dobi 65+).

TABLICA 13. UMRLI U DOBI 65 I VIŠE GODINA PO MKB-10 SKUPINAMA BOLESTI I PO SPOLU U PRIOBALJU SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE U 2023.

R.B.	SKUPINA BOLESTI STANJA MKB-10	ŠIFRA MKB-10	BROJ	MUŠKARCI STOPA/100000	BROJ	ŽENE STOPA/100000
I	Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	2	7,33	4	10,68
II	Novotvorine	C00-D48	452	1655,56	300	801,15
III	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	3	10,99	2	5,34
IV	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	126	461,50	154	411,26
V	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	67	245,40	135	360,52
VI	Bolesti živčanog sustava	G00-G99	52	190,46	70	186,94
VII	Bolesti oka i očnih adneksa	H00-H59	0	0,00	0	0,00
VIII	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	H60-H95	0	0,00	0	0,00
IX	Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	432	1582,30	533	1423,38
X	Bolesti dišnog sustava	J00-J99	68	249,07	50	133,53
XI	Bolesti probavnog sustava	K00-K93	46	168,49	47	125,51
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	0	0,00	2	5,34
XIII	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	M00-M99	1	3,66	7	18,69

GERONTOLOŠKO-JAVNO ZDRAVSTVENI POKAZATELJI U SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJI, 2023.

R.B.	SKUPINA BOLESTI STANJA MKB-10	ŠIFRA MKB-10	BROJ	MUŠKARCI STOPA/100000	BROJ	ŽENE STOPA/100000
XIV	Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	43	157,50	59	157,53
XV	Trudnoća, porođaj i babinje	O00-O99	0	0,00	0	0,00
XVI	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	P00-P96	0	0,00	0	0,00
XVII	Prirođene malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	Q00-Q99	0	0,00	0	0,00
XVIII	Simptomi, znakovi i abnormalni klin.i lab. nalazi neuvršteni drugamo	R00-R99	2	7,33	3	8,01
XIX	Ozljeđe, otrovanja, i ostale posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	51	186,80	49	130,86
XXII	Šifra za posebne namjene	U00-U99	15	54,94	16	42,73
	Ukupno		1360	4981,32	1431	3821,50

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku RH, 2023.

TABLICA 14. UMRLI U DOBI 65 I VIŠE GODINA PO MKB-10 SKUPINAMA BOLESTI I PO SPOLU U ZAGORI SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE U 2023.

R.B.	SKUPINA BOLESTI STANJA MKB-10	ŠIFRA MKB-10	BROJ	MUŠKARCI STOPA/100.000	BROJ	ŽENE STOPA/100.000
I	Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	1	12,38	1	9,53
II	Novotvorine	C00-D48	132	1634,07	96	914,11
III	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	0	0,00	0	0,00

GERONTOLOŠKO-JAVNO ZDRAVSTVENI POKAZATELJI U SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJI, 2023.

R.B.	SKUPINA BOLESTI STANJA MKB-10		BROJ	MUŠKARCI STOPA/100.000	BROJ	ŽENE STOPA/100.000
IV	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	40	495,17	49	466,58
V	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	14	173,31	33	314,23
VI	Bolesti živčanog sustava	G00-G99	13	160,93	16	152,35
VII	Bolesti oka i očnih adneksa	H00-H59	0	0,00	0	0,00
VIII	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	H60-H95	0	0,00	0	0,00
IX	Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	174	2154,00	218	2075,80
X	Bolesti dišnog sustava	J00-J99	29	359,00	12	114,26
XI	Bolesti probavnog sustava	K00-K93	16	198,07	12	114,26
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	0	0,00	0	0,00
XIII	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	M00-M99	0	0,00	2	19,04
XIV	Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	17	210,45	15	142,38
XV	Trudnoća, porođaj i babinje	O00-O99	0	0,00	0	0,00
XVI	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	P00-P96	0	0,00	0	0,00
XVII	Prirođene malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	Q00-Q99	0	0,00	0	0,00
XVIII	Simptomi, znakovi i abnormalni klin.i lab. nalazi neuvršteni drugamo	R00-R99	1	12,38	3	28,57

GERONTOLOŠKO-JAVNO ZDRAVSTVENI POKAZATELJI U SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJI, 2023.

R.B.	SKUPINA BOLESTI STANJA MKB-10		BROJ	MUŠKARCI STOPA/100.000	BROJ	ŽENE STOPA/100.000
XIX	Ozljede, otrovanja, i ostale posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	12	148,55	13	123,79
XXII	Šifra za posebne namjene	U00-U99	4	49,52	1	9,52
	Ukupno		453	5607,82	471	4484,86

zvor podataka: Državni zavod za statistiku RH, 2023

TABLICA 15. UMRLI U DOBI 65 I VIŠE GODINA PO MKB-10 SKUPINAMA BOLESTI I PO SPOLU NA OTOCIMA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE U 2023.

R.B.	SKUPINA BOLESTI STANJA MKB-10		BROJ	MUŠKARCI STOPA/100.000	BROJ	ŽENE STOPA/100.000
I	Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	1	24,30	2	42,86
II	Novotvorine	C00-D48	84	2040,82	30	642,95
III	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	0	0,00	0	0,00
IV	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	14	340,14	22	471,50
V	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	9	218,66	13	278,61
VI	Bolesti živčanog sustava	G00-G99	11	267,25	5	107,16
VII	Bolesti oka i očnih adneksa	H00-H59	0	0,00	0	0,00
VIII	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	H60-H95	0	0,00	0	0,00
IX	Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	90	2186,59	77	1650,24
X	Bolesti dišnog sustava	J00-J99	8	194,36	11	235,75

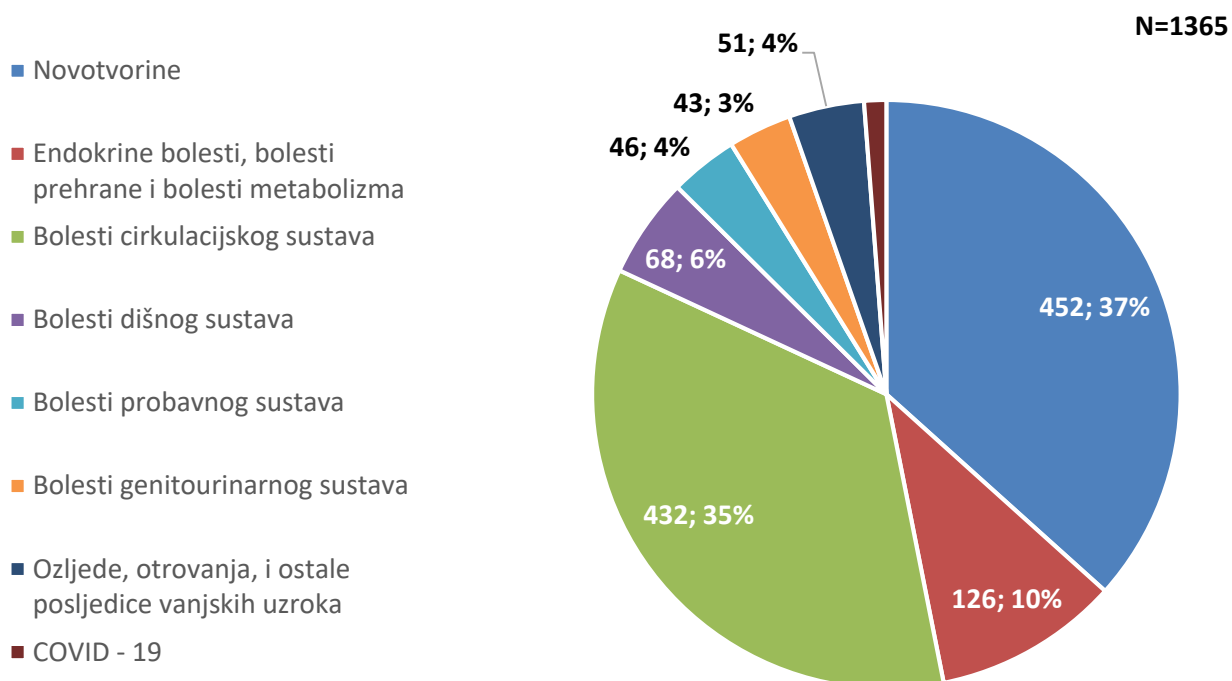
GERONTOLOŠKO-JAVNO ZDRAVSTVENI POKAZATELJI U SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJI, 2023.

R.B.	SKUPINA BOLESTI STANJA MKB-10		BROJ	MUŠKARCI STOPA/100.000	BROJ	ŽENE STOPA/100.000
XI	Bolesti probavnog sustava	K00-K93	9	218,66	8	171,45
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	0	0,00	0	0,00
XIII	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	M00-M99	0	0,00	1	21,43
XIV	Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	7	170,07	11	235,75
XV	Trudnoća, porođaj i babinje	O00-O99	0	0,00	0	0,00
XVI	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	P00-P96	0	0,00	0	0,00
XVII	Prirođene malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	Q00-Q99	0	0,00	0	0,00
XVIII	Simptomi, znakovi i abnormalni klin. ilab. nalazi nevršteni drugamo	R00-R99	2	48,59	1	21,43
XIX	Ozljede, otrovanja, i ostale posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	5	124,48	8	171,45
XXII	Šifra za posebne namjene	U00-U99	2	48,59	1	21,43
	Ukupno		242	5879,49	190	4072,01

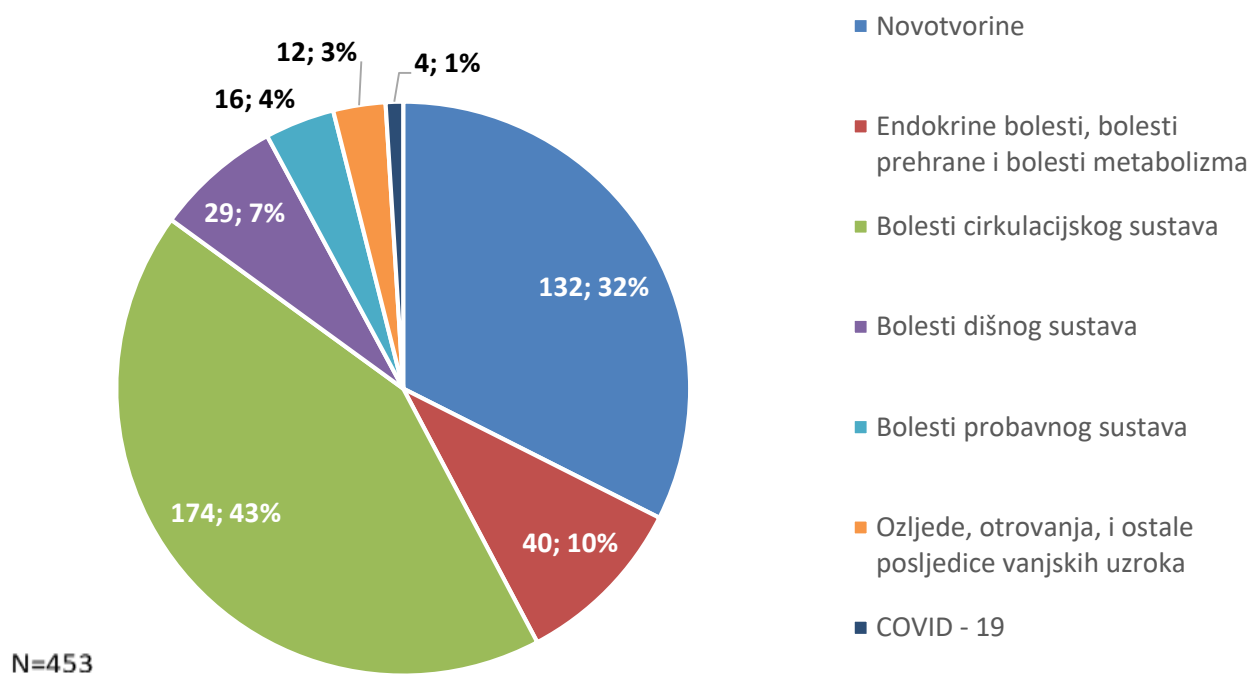
Izvor podataka: Državni zavod za statistiku RH, 2023

Usporedbe strukture i udijela smrtnosti po skupinama bolesti muškaraca dobi 65 i više godina po područjima Županije u 2023. godini pokazuje da je u priobalju vodeći uzrok smrti skupina bolesti novotvorina (37%), a u Zagori (43% umrlih) i na otocima (39%) skupina bolesti cirkulacijskog sustava. Na drugom mjestu u priobalju su bolesti cirkulacijskog sustava (35% umrlih), a na otocima (36%) i u Zagori (32% umrlih) su novotvorine. Na trećem mjestu su endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma – u priobalju i u Zagori 10% umrlih i na otocima 6% umrlih (slike 9., 10. i 11.).

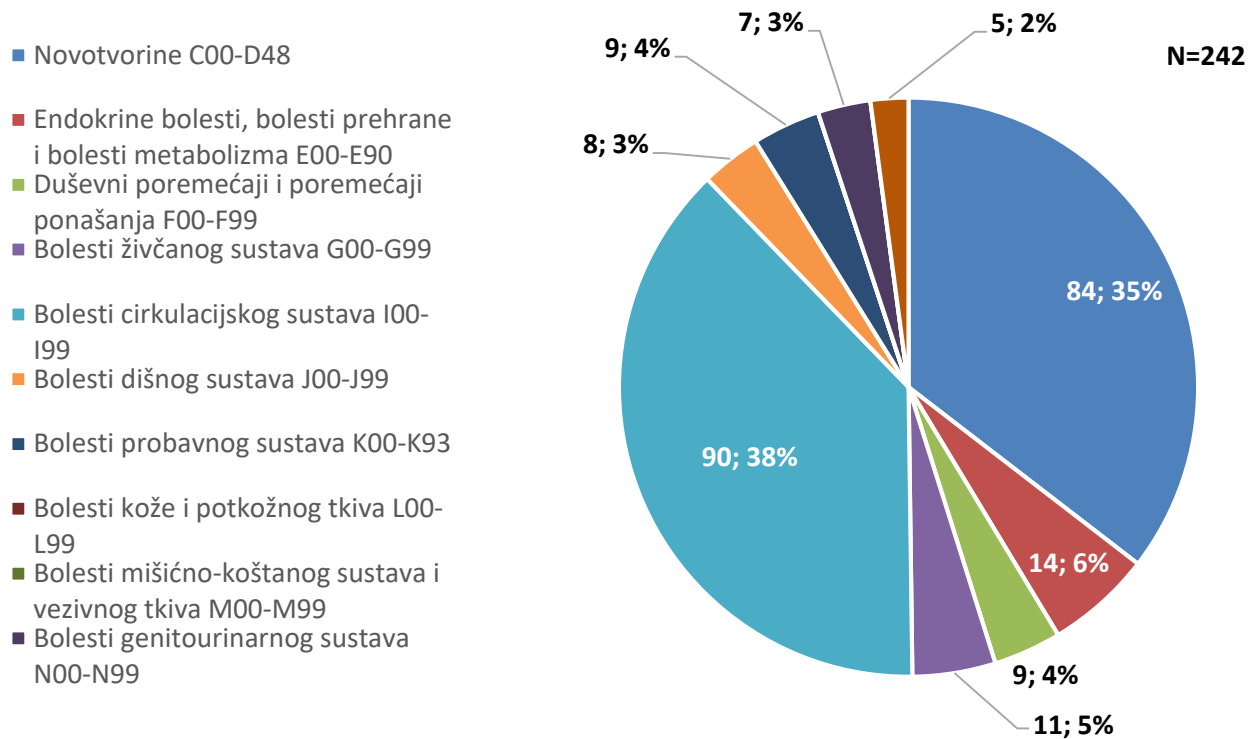
SLIKA 9. STRUKTURA UZROKA SMRTI MUŠKARACA DOBI 65 I VIŠE GODINA U PRIOBALJU SPLITSKO DALMATINSKE ŽUPANIJE, 2023.

SLIKA 10. STRUKTURA UZROKA SMRTI MUŠKARACA DOBI 65 I VIŠE GODINA U ZAGORI SPLITSKO DALMATINSKE ŽUPANIJE, 2023.

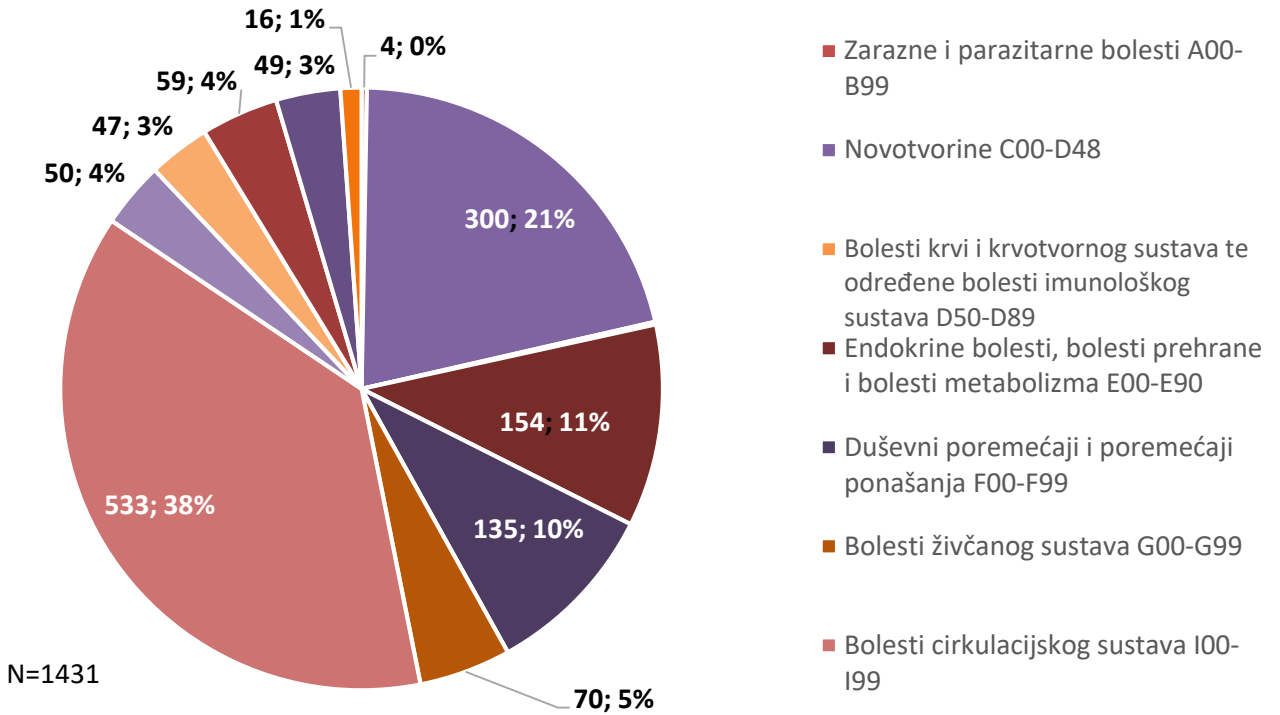
SLIKA 11. STRUKTURA UZROKA SMRTI MUŠKARACA DOBI 65 I VIŠE GODINA NA OTOCIMA SPLITSKO DALMATINSKE ŽUPANIJE, 2023.

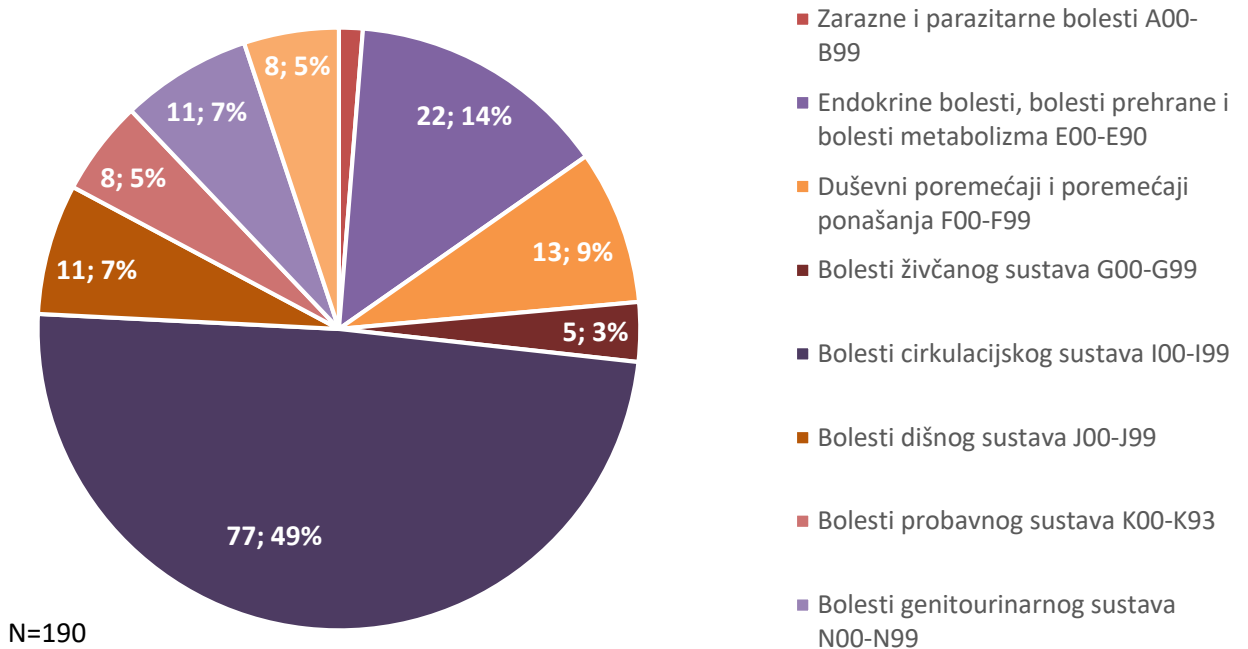
Izvor podataka: Državni zavod za statistiku RH, 2023.

Usporedbe strukture uzroka smrti po skupinama bolesti žena dobi 65 i više godina po područjima Županije u 2023. godini pokazuje da je vodeći uzrok smrti skupina bolesti cirkulacijskog sustava s najvećim udjelom u Zagori (53% umrlih), potom na otocima (50% umrlih), a najmanje u priobalju (41% umrlih žena). Na drugom mjestu su novotvorine s najvećim udjelom u Zagori (24% umrlih), potom u priobalju (23% umrlih), a najmanje na otocima (19% umrlih žena). Na trećem mjestu su endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma s udjelom umrlih žena na otocima (14% umrlih), a u priobalju i u Zagori 12% umrlih žena (slike 12., 13. i 14.).

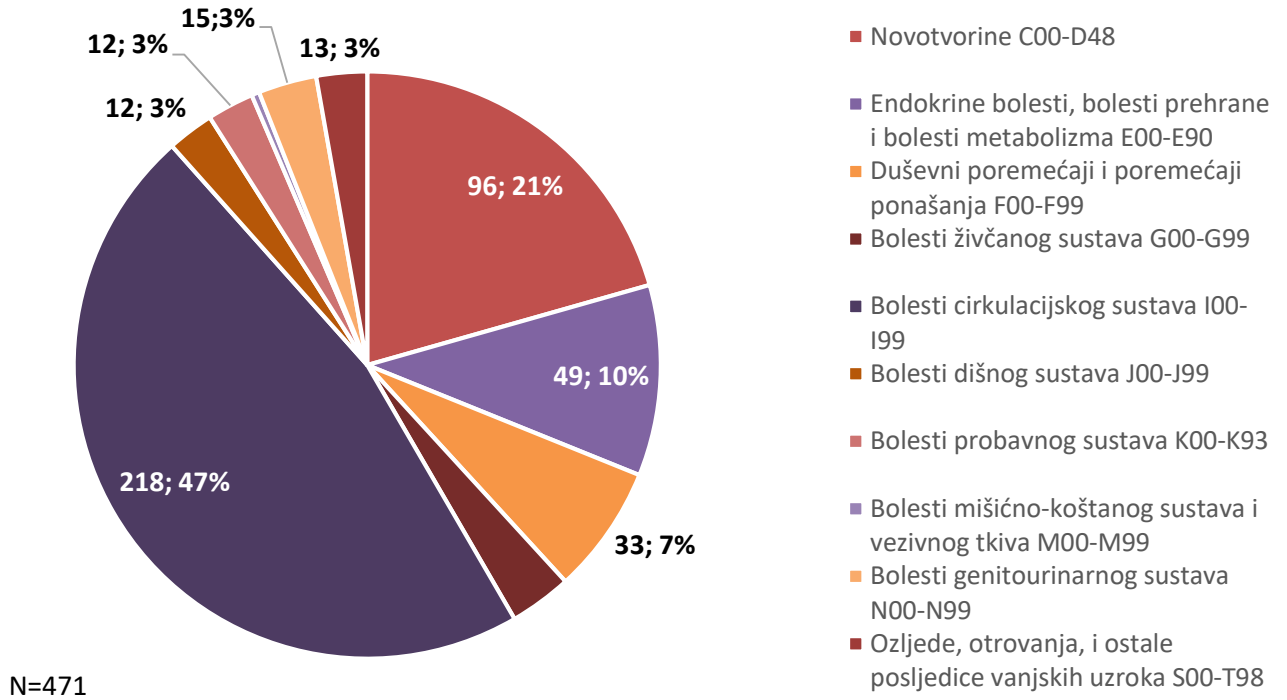
SLIKA 12. STRUKTURA UZROKA SMRTI ŽENA DOBI 65 I VIŠE GODINA U PRIOBALJU SPLITSKO DALMATINSKE ŽUPANIJE

SLIKA 13. STRUKTURA UZROKA SMRTI ŽENA DOBI 65 I VIŠE GODINA NA OTOCIMA SPLITSKO DALMATINSKE ŽUPANIJE, 2023.

SLIKA 14. STRUKTURA UZROKA SMRTI ŽENA DOBI 65 I VIŠE GODINA U ZAGORI SPLITSKO DALMATINSKE ŽUPANIJE, 2023.

Izvor podatak: Državni zavod za statistiku RH, 2023

Smrtnost od pojedinačnih uzroka smrti po područjima Županije

Pojedinačni uzroci smrti muškaraca po područjima Županije

Kod muškarca dobi 65 i više godina od pojedinačnih uzroka smrti u 2023. godini na prvom mjestu su na otocima ishemijske bolesti srca (11,98% umrlih), u Zagori hipertenzivne bolesti (10,38% umrlih), a u priobalju dijabetes melitus (9,26%). Na drugom mjestu su u Zagori cerebrovaskularne bolesti (9,05% umrlih), u priobalju ishemijske bolesti srca (8,53% umrlih), a na otocima smrti od hipertenzivne bolesti (8,26% umrlih).

Kod skupine novotvorina najveća smrtnost je od Zloćudne novotvorine dušnika, dušnica i pluća u priobalju (8,16%) i u Zagori (6,18%), a na otocima od Zloćudne novotvorine debelog crijeva, rektuma i anusa (7,74% umrlih muškaraca) (tablica 16., 17. i 18).

TABLICA 16. RANG LJESTVICA 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRLIH MUŠKARACA U DOBI 65 I VIŠE GODINA U PRIOBALJU SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE, 2023.

ŠIFRA	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
E10-E14	Dijabetes melitus	126	9,26
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	116	8,53
C33-C34	Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	111	8,16
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	108	7,94
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	81	5,96
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	75	5,51
C61	Zloćudna novotvorina prostate	53	3,90
F00-F03	Demencija	51	3,75
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	47	3,46
I48	Fibrilacija atrijska i undulacija	31	2,28
	Prvih 10 uzroka smrti	799	58,75

ŠIFRA	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
	Ukupno umrli	1360	100,00

TABLICA 17. RANG LJESTVICA 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRLIH MUŠKARACA U DOBI 65 I VIŠE GODINA U ZAGORI SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE, 2023.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	47	10,38
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	41	9,05
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	40	8,83
E10-E14	Dijabetes melitus	37	8,17
C33-C34	Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	28	6,18
C61	Zloćudna novotvorina prostate	18	3,97
N17-N19	Zatajenje bubrega	16	3,53
C81-C96	Zloćudna novotvorina limfatičnoga, hematopetskog i srodnog tkiva	10	2,21
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	8	1,77
F00-F03	Demencija	8	1,77
	Ukupno prvih 10 uzroka smrti	253	55,85
	Ukupno umrli	453	100,00

TABLICA 18. RANG LJESTVICA 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRLIH MUŠKARACA U DOBI 65 I VIŠE GODINA NA OTOCIMA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE, 2023.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	29	11,98

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	20	8,26
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	18	7,74
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	17	7,02
C33-C34	Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	16	6,61
E10-E14	Dijabetes melitus	14	5,79
C61	Zloćudna novotvorina prostate	14	5,79
G20	Parkinsonova bolest	9	3,72
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	8	3,31
I70	Ateroskleroza	8	3,31
	Ukupno prvih 10 uzroka smrti	153	63,32
	Ukupno umrli	242	100,00

Pojedinačni uzoci smrti žena po područjima Splitsko-dalmatinske županije

Kod žena dobi 65 i više godina od pojedinačnih uzroka smrti u 2023. godini na prvom mjestu su smrti od hipertenzivne bolesti na otocima (12,63%) i u priobalju (12,44% umrlih), a u Zagori smrti od dijabetes melitusa (5,3% umrlih). Na drugom mjestu su smrti od dijabetes melitusa na otocima (12,63%) i u priobalju (12,44% umrlih), a u Zagori smrti od cerebrovaskularne bolesti (5,09% umrlih).

Kod žena je vrlo visoka smrtnost od demencije: u priobalju (7,06% umrlih), na otocima (4,74% umrlih), a u Zagori (3,14% umrlih žena) (tablice 19.,20. i 21.).

TABLICA 19. RANG LJESTVICA 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRLIH ŽENA U DOBI 65 I VIŠE GODINA U PRIOBALJU SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE, 2023.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	178	12,44
E10-E14	Dijabetes melitus	154	10,76
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	102	7,13
F00-F03	Demencija	101	7,06
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	99	6,92
C33-C34	Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	52	3,63
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	44	3,07
I48	Fibrilacija atrija i undulacija	35	2,45
N17-N19	Zatajenje bubrega	33	2,31
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	31	2,17
	Prvih 10 uzroka smrti	829	57,93
	Ukupno umrli	1431	100,00

TABLICA 20. RANG LJESTVICA 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRLIH ŽENA U DOBI 65 I VIŠE GODINA U ZAGORI SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE, 2023.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
E10-E14	Dijabetes melitus	49	5,30
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	47	5,09

GERONTOLOŠKO-JAVNO ZDRAVSTVENI POKAZATELJI U SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJI, 2023.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
F00-F03	Demencija	29	3,14
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	26	2,81
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	26	2,81
I50	Insuficijencija srca	16	1,73
I70	Ateroskleroza	12	1,30
C81-C96	Zloćudna novotvorina limfatičnoga, hematopetskog i srodnog tkiva	11	1,19
C50	Zloćudna novotvorina dojke	10	1,08
C16	Zloćudna novotvorina želuca	8	0,87
I48	Fibrilacija atrija i undulacija	8	0,87
Prvih 10 uzroka smrti		242	51,38
Ukupno umrli		535	100,00

TABLICA 21. RANG LJESTVICA 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRLIH ŽENA U DOBI 65 I VIŠE GODINA NA OTOCIMA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE, 2023.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	24	12,63
E10-E14	Dijabetes melitus	22	11,58
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	15	7,89
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	13	6,84

GERONTOLOŠKO-JAVNO ZDRAVSTVENI POKAZATELJI U SPLITSKO DALMATINSKOJ ŽUPANIJU, 2023.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I70	Ateroskleroza	12	6,32
F00-F03	Demencija	9	4,74
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	8	4,21
C16	Zloćudna novotvorina želuca	8	4,21
N17-N19	Zatajenje bubrega	7	3,68
C50	Zloćudna novotvorina dojke	5	2,63
	Prvih 10 uzroka smrti	123	64,74
	Ukupno umrli	226	100,00

Zaključak

Starenje stanovništva jedan je od najvećih postignuća ali i najvećih izazova današnjeg čovječanstva. Svi demografski analitički pokazatelji za stanovništvo Splitsko-dalmatinske županije potvrđuju značajno povećanje udjela starijeg stanovništva. Sa starenjem stanovništva mijenja se i struktura pobola, kao i struktura zdravstvenih potreba i zahtjeva dobne skupine 65 i više godina.

Prema izvješćima iz djelatnosti obiteljske (opće) medicine u 2023. godini najveći broj osoba starije dobi imao je zabilježenu barem jednu dijagnozu iz sljedećih skupina: bolesti cirkulacijskog sustava (s udjelom od 14,7%; RH 13,04%), bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva (11,05%; RH 9,7%), te endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma (9,8%; RH 8,9%).

U 2023. godini ostvareno je ukupno 5.092.278 dana bolničkog liječenja što znači 8,18 dana prosječnog liječenja po jednom boravku.

Prema individualnim prijavama o liječenim pacijentima u stacionarnom dijelu KBC Split udio hospitaliziranih u dobi 65 i više godina u 2023. godini iznosio je 40,8% ukupno liječenih – u 2022. godini 40,5% (2023. RH 40,2%). Zabilježeno je 21.816 hospitalizacija osoba starije životne dobi s ukupno 163.036 dana bolničkog liječenja. - 2022. godine 17.316 hospitalizacija i 137.791 dana bolničkog liječenja. Prosječna dužina liječenja po jednom boravku je bila 7,5 dana – u 2022. 8,0 dana (2023. RH 9,35 dana). Vodeće skupine bolesti kao uzrok hospitalizacija starijih osoba su: novotvorine (4102 hospitalizacija; stopa 4329,88/100.000), bolesti cirkulacijskog sustava (4048 hospitalizacija; stopa 4272,88/100.000), bolesti probavnog sustava (1928 hospitalizacija; stopa 2535,11/100.000), bolesti geritourinarnog sustava (1511 hospitalizacija; stopa 1594,94/100.000) te dišnog sustava (1477 hospitalizacije, stopa 1559,05/100.000). Godine 2023. novotvorine su prvi put postale vodeći uzrok hospitalizacija osoba starije životne dobi, ispred skupine bolesti cirkulacijskog sustava.

Od ukupnog broja hospitaliziranih u dobi iznad 65 godina u 2023. godini bilježi se 8.984 hospitalizacija žena (2022. 8.065) i 10.076 hospitalizacija muškaraca (2022. 9.251). Stopa hospitalizacije žena starijih od 65 godina iznosila je 16589,42/100.000 (2022. 15217,84/100.000), a muškaraca starijih od 65 godina 24828,74/100.000 (2022. 23198,8/100.000).

Prema podacima o umrlima Državnog zavoda za statistiku u Splitsko-dalmatinskoj županiji u 2023. godini umrlo je 4.147 osoba u dobi 65 i više godina (2022. 4.832 umrlih). Analiza uzroka smrti u ovoj

dobnoj skupini pokazuje da je najviše osoba starije dobi umrlo od cirkulacijskih bolesti (stopa 1608,7/100.000 (RH 2042,4/100.000)). Na drugom mjestu uzroka smrti su novotvorine sa stopom od 1154,8 /100.000 (RH 1174,5/100.000), zatim slijede smrti od endokrinih bolesti i bolesti prehrane i metabolizma sa stopom od 427,5 /100.000 (RH 417,2/100.000) Na četvrtom mjestu uzroka smrti starijih osoba su smrti od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja sa stopom od 286,1 /100.000 (RH 210,9/100.000). Na petom mjestu uzroka smrti su bolesti dišnog sustava (stopa 187,9/100.000; RH 243,5/100.000).

Analiza uzroka smrti osoba starijih od 65 godina po područjima Županije za 2023. godinu prema najučestalijim skupinama bolesti pokazuje da su u ovoj dobnoj skupini starije osobe oba spola kao i u 2022. godini najviše umirale od bolesti cirkulacijskog sustava (priobalje 965 umrlih, Zagora 392 umrlih, otoci 167 umrlih) (2022. priobalje 1208 umrlih, Zagora 437 umrlih, otoci 204 umrlih). Na drugom mjestu uzroka smrti kod oba spola su novotvorine (priobalje 752 umrlih, Zagora 228 umrlih otoci 114 umrlih) (2022. priobalje 769 umrlih, Zagora 197 umrli, otoci 104 umrlih). Na trećem mjestu uzroka smrti kod oba spola su smrti od endokrinih bolesti, bolesti prehrane i metabolizma (priobalje 280 umrlih, Zagora 89 umrlih i otoci 36 umrlih) (2022. priobalje 309 umrlih, Zagora 85 umrli, otoci 38 umrlih).

Od pojedinačnih uzroka smrti osoba 65+ kod oba spola u priobalju vodeći su uzroci hipertenzivne bolesti (286 umrlih) i dijabetes melitus (280 umrlih), u Zagori cerebrovaskularne bolesti (88 umrlih) i dijabetes melitus (86 umrlih), a na otocima hipertenzivne bolesti (44 umrlih) i ishemijske bolesti srca (42 umrlih).

U 2023. godini zabilježeno je 138 nasilnih smrti (stopa od 145,7/100.000; RH 184,6/100.000) u osoba 65 i više godina (u 2022. 141 umrli). Najveći broj nasilnih smrti uzrokovan je padovima (92 osobe; stopa 97,1/100.000; RH 110,6/100.000).

Čak 68,8% svih vanjskih uzroka smrti osoba u dobi 65 i više godina u Županiji u 2023. godini posljedica su padova (RH 60,1%). Zbog padova je preminulo 37 muškaraca u dobi iznad 65 godina (stopa od 91,2/100.000, odnosno 88,1% umrlih od ukupno umrlih muškaraca svih dobnih skupina od padova) i 55 žena u dobi iznad 65 godina (stopa od 101,6/100.000, odnosno 96,5% umrlih od ukupno umrlih žena svih dobnih skupina od padova).

Iz prethodne analize pobola i smrtnosti stanovništva dobne skupine 65 i više godina u Splitsko-dalmatinskoj županiji u 2023.godini očito je da kronične nezarazne bolesti najviše pridonose teretu bolesti starijih. Njihov nastanak je uglavnom povezan s djelovanjem zajedničkih rizičnih čimbenika nezdravog načina života, što daje mogućnost da utječemo na nekoliko bolesti putem pojedinačnih intervencija na čimbenike rizika. Imajući u vidu porast udjela starog stanovništva u ukupnoj populaciji, koji i nadalje kontinuirano raste, možemo očekivati daljnje sve veće opterećenje kroničnim nezaraznim bolestima ako se ne poduzmu sveobuhvatne mjere prevencije.

Pitanje prevencije osobito je aktualno kod mlađeg stanovništva, međutim za sprečavanje bolesti i prekidanje s nezdravim životnim navikama nikada nije prekasno. Ulaganje u prevenciju i kontrolu kroničnih nezaraznih bolesti smanjuje broj preranih smrti, te sprječava pobol i invaliditet, istovremeno unaprjeđujući kvalitetu života u starijoj dobi.

e –pošta: gerontologija@nzjz-split.hr

web: nzjz-split.hr/gerontologija